

Henri Suhonen

Kurikan monipalveluauton palvelukartoitus

Opinnäytetyö

Syksy 2019

SeAMK Liiketoiminta ja kulttuuri

Tradenomi (AMK), Kirjasto- ja tietopalvelualan tutkinto-ohjelma

SeAMK

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU
SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU

Opinnäytetyön tiivistelmä

Koulutusyksikkö: SeAMK liiketoiminta ja kulttuuri

Tutkinto-ohjelma: Tradenomi (AMK)

Suuntautumisvaihtoehto: Kirjasto- ja tietopalveluala

Tekijä: Henri Suhonen

Työn nimi: Kurikan monipalveluauton palvelukartoitus

Ohjaaja: Ari Haasio

Vuosi: 2019 Sivumäärä: 40 Liitteiden lukumäärä: 1

Tämän opinnäytetyön tarkoitus oli kartoittaa mitä palveluja kurikkalaiset ja Kurikan kaupunginkirjaston käyttäjät pitivät tarpeellisena toteuttaa Kurikan monipalveluautossa perinteisten kirjastopalvelujen lisäksi. Tutkimus selvitti myös vastaajien kirjastonkäyttötottumuksia. Tutkimuksen toimeksiantaja oli Kurikan kaupunginkirjasto ja se oli osa Yhyres hyvä tuloo – Jalasjärven ja Kurikan kirjastojen yhdistyminen -hanketta.

Teoriaosuus on historiallinen katsaus liikkuvien kirjastojen toimintaan Suomessa 1800-luvun lopulta nykyaikaan. Lisäksi esitetään yleiskatsaus Kurikan kaupungin tunnuslukuihin ja sen kirjaston toimintaan.

Tutkimussuuntaus oli pääpainoisesti kvantitatiivinen ja aineistonkeruu toteutettiin käyttäjäkyselyllä. Kysely tehtiin Webropol 2.0 -ohjelmalla ja se oli saavutettavissa printtiversiona Kurikan kirjaston toimipisteistä ja sähköisesti kirjaston verkkosivuilla. Lopullinen aineisto kattoi 113 tutkimuskelpoista vastausta.

Tuloksista voidaan nähdä, että kirjastoautot ovat nykyisellään tärkeä ja paljon hyödynnetty palvelumuoto Kurikassa. Tarpeellisimmaksi vastaajat arvioivat monia sellaisia palveluita, joita kirjastolla on mahdollisuus toteuttaa ilman ulkopuolisia organisaatioita. Mahdollisesti yhteistyössä toimivien organisaatioiden kanssa toteutettavista palveluista tarpeellisimmaksi katsottiin ennakoäänestys ja postipalvelut.

Avainsanat: kirjastoauto, monipalveluauto, monipalvelukirjastoauto, monipalvelu, Kurikka

SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Thesis abstract

Faculty: School of Business and Culture

Degree programme: Bachelor of Business Administration

Specialisation: Library and Information Services

Author: Henri Suhonen

Title of thesis: Survey of Service Needs for Kurikka Mobile Library

Supervisor: Ari Haasio

Year: 2019 Number of pages: 40 Number of appendices: 1

The goal of this thesis is to investigate what services people of Kurikka and users of Kurikka City Library would think are necessary to put into effect on Kurikka multi-service mobile library beside the traditional library services. The survey also discovers the respondents' library use habits. The mandator of this survey was Kurikka City Library and it was a part of project titled "Yhyres hyvä tuloo" – The fusion of Public libraries of Kurikka and Jalasjärvi.

The theoretical part of this thesis is historical review to movable library functions in Finland from early 20th century to a modern times. There is also a statistical overview to Kurikka City and operations of Kurikka City Library.

The research method used was mainly quantitative. Collection of data was done with the questionnaire. The questionnaire was created with Webropol 2.0 survey and reporting tool and the printed version was available in Kurikka City libraries and online version on Kurikka City's website. The final valid data comprises 113 answers.

The research results show that mobile libraries are important and highly deposited form of library services in Kurikka. The most of mobile library multi-services which were estimated to the most necessary among respondents are possible to arrange without co-operating organizations. Answerers thought that the most necessary mobile library services arranged with partner organizations are advance voting and postal services.

SISÄLTÖ

Opinnäytetyön tiivistelmä.....	2
Thesis abstract.....	3
SISÄLTÖ.....	4
Kuvio- ja taulukkoluetelo.....	5
Käytetyt termit ja lyhenteet	6
1 JOHDANTO	7
2 KIRJASTOAUTOJEN HISTORIA JA NYKYTILA SUOMESSA.....	8
2.1 Liikkuvien kirjastojen ensimmäiset kavionjäljet	8
2.2 Lakiuudistus ja kirjastoautoverkon synty	9
2.3 1980-luvusta nykypäivään.....	10
2.4 Monipalveluautot	12
2.5 Kirjastoautojen käyttäjät Suomessa	14
3 KURIKKA JA KIRJASTO.....	16
3.1 Kurikan perustietoja ja tunnuslukuja.....	16
3.2 Kurikan kaupunginkirjasto ja kirjastoautot	16
4 TUTKIMUS.....	18
4.1 Tutkimus osana hanketta	18
4.2 Tutkimusongelma ja tutkimusmenetelmä	18
5 TUTKIMUKSEN TULOKSET.....	21
5.1 Vastaajien taustatiedot.....	21
5.2 Vastaajien kirjastonkäyttötottumukset	24
5.3 Kirjastoauton palvelut ja toiminta.....	25
5.4 Palvelutoiveiden erot ja yhtäläisyydet ikäryhmittäin ja sukupuolittain.....	30
6 ANALYYSI JA POHDINTA.....	33
LÄHTEET	37
LIITTEET	40

Kuvio- ja taulukkoluetelo

Kuvio 1. Kirjastoautomäärän kehitys Suomessa 2000-2018. (Suomen yleisten kirjastojen tilastot 2000-2018.)	12
Kuvio 2. Kurikan kirjastoautojen lainauslukujen kehitys 2009-2018. (Yleisten kirjastojen tilastot. 2019.)	17
Kuvio 3. Vastaajien asiointikirjasto asuinetäisyyden perusteella.....	23
Kuvio 4. Kuinka usein vastaajat käyvät Kurikan kirjastoissa tai kirjastoautoissa...	25
Kuvio 5. Käyttäjien tyytyväisyys kirjastoautojen pysäkkien sijaintiin.....	26
Kuvio 6. Mitä palveluja vastaajat käyttävät asioidessaan Kurikan kirjastoautossa.	27
Kuvio 7. Verkkopalvelujen käytön opastuksen tarpeellisuus kirjastoautossa.	30
Kuvio 8. Vastaajien arvio postipalvelujen tarpeellisuudesta kirjastoautossa.	31
Kuvio 9. Kirjastoauton tarpeellisuus ennakoäänestyspaikkana.....	31
Taulukko 1. Vastaajien määrä, ikä ja sukupuoli.	22
Taulukko 2. Vastaajat ilmoitettujen postinumeroitten mukaan.	22
Taulukko 3. Kuinka tarpeellisenä pidätte seuraavia palveluja Kurikan monipalveluautossa?	29

Käytetyt termit ja lyhenteet

Kirjastoauto	Autossa toimiva, pieneen lähikirjastoon vertautuva liikkuva kirjasto, joka kulkee määrättyä reittiä aikataulun puitteissa. (Kyöstiö 2011.)
Kivijalkakirjasto	Rakennuksessa toimiva kirjasto.
Monipalveluauto	Kirjastoauto, joka perustehtäviensä, lainaustoiminnan ja tietopalvelun lisäksi tarjoaa muita kirjastopalveluita tai sidosryhmien kanssa toteutettavia palveluja. Osittain päällekkäinen termien monipalvelukirjastoauto ja monitoimikirjastoauto kanssa.
Monipalvelukirjastoauto	Kirjastoauto, joka tarjoaa sidosryhmien kanssa toteutettavia palveluja. Osittain päällekkäinen termien monipalveluauto ja monitoimikirjastoauto kanssa. (Kyöstiö 2011.)
Monitoimikirjastoauto	Kirjastoauto, joka tarjoaa perustehtäviensä lisäksi erilaisia kirjastotoimintaan liittyviä toimintoja. Osittain päällekkäinen termien monipalveluauto ja monipalvelukirjastoauto kanssa. (Kyöstiö 2011.)

1 JOHDANTO

Tämä opinnäytetyö kartoittaa mitä palveluja kurikkalaiset ja Kurikan kaupunginkirjaston käyttäjät haluaisivat Kurikan kirjastoautoon. Lisäksi selvitetään mitä palveluja nykyisissä autoissa hyödynnetään ja mitkä ovat merkittävimmät käyttäjäryhmät. Kurikassa toimii tällä hetkellä kaksi kirjastoautoa ja ne tulevat väistämättä käyttöikänsä päähän lähivuosina. Autot on tarkoitus korvata yhdellä, kahdessa vuorossa ajavalla autolla, johon olisi määrä liittää monipalvelullisia elementtejä. Näillä palveluilla tarkoitetaan sellaisia palveluita, jotka eroavat kirjaston ydinpalveluista, kuten lainaus- ja palautuspalveluista. Palvelut voivat olla joko kirjaston omia lisäpalveluita tai sidosryhmien kanssa toteutettavia.

Tutkimus laadittiin toimeksiantona Kurikan kaupunginkirjastolle ja se oli osa Yhyres hyvä tuloo – Jalasjärven ja Kurikan kirjastojen yhdistyminen-hanketta. Hankkeen tavoite oli kehittää laadukkaita kirjastopalveluja Kurikkaan. Jalasjärven kunta yhdistettiin osaksi Kurikan kaupunkia 1.1.2016 ja sen seurauksena myös paikkakuntien kirjastot liittyivät. Hankkeen tiimoilta laadittiin uuden Kurikan kirjastopalveluille kehittämisstrategia. Tämän tueksi toteutettiin käsillä oleva palvelukartoitus auttamaan tulevan monipalveluauton palvelurakenteen suunnittelussa.

Tutkimuksen teoriaosa on selvitys liikkuviin kirjastoihin historiallisesta perspektiivistä. Se luotaa liikkuvien kirjastojen kehitystä varhaisvaiheista kohti nykyaikaista monipalveluautoa. Lisäksi teoriaosuus sisältää tiiviin yleiskatsauksen Kurikan kaupungin ja Kurikan kaupunginkirjaston tunnuslukuihin. Kyselytutkimus toteutettiin pääpainoisesti kvantitatiivisella tutkimusmenetelmällä. Kysely julkaistiin paperiversiona, joka oli saatavilla kaikissa Kurikan kaupunginkirjaston toimipisteissä kirjastoautot mukaan lukien. Lisäksi se oli saatavilla sähköisesti Kurikan kaupunginkirjaston verkkosivuilla. Tutkimuskelpoisia vastauksia kertyi 113. Kysely toteutettiin Webropol 2.0-ohjelmalla ja aineiston tulkinnassa hyödynnettiin Webropol 3.0-ohjelman lisäksi Excel-taulukkolaskenta -ohjelmistoa.

2 KIRJASTOAUTOJEN HISTORIA JA NYKYTILA SUOMESSA

2.1 Liikkuvien kirjastojen ensimmäiset kavionjäljet

Kirjastoinstituutiolla on Suomessa vankka traditio ja kansalaiset ovat hyödyntäneet sen tarjoamia sivistys- ja virkistysmahdollisuuksia jo parisataa vuotta. (Mäkinen 2009, 82.) Maamme verrattain harva asuintiheys on luonut kysynnän myös liikkuvalla kirjastotoiminnalle. (Kyöstiö 2011, 47).

Ensiaskleet liikkuvalla kirjastolle Suomessa voidaan määrittää 1910-luvulle. Vuoden 1913 kirjaston vuosikertomuksessa on maininta Fritiof Winbergistä, joka kuljetti kirjalaatikoita hevosrattailla ja lumiseen aikaan reellä Vantaalla. Toiminta keskeytyi kuitenkin jo seuraavana vuonna ensimmäisen maailmansodan syttymisen vuoksi. (Kyöstiö 2011, 334.) Kirjalaatikoiden liikkumisesta on kuitenkin merkintä myös vuosikertomuksessa 1927, joten jonkinlaista liikkuvaa kirjastotoimintaa on Vantaalla myös tuolloin ollut. Mainintoja kirjastoauto toiminnasta ja alan kansainvälistä seuraamista ammatillisissa keskusteluissa ja tutkimuksissa on nähtävissä myös 1920- ja 1930-luvuilla. Kyöstiö (2011, 37.) arvioikin toisen maailmansodan viivästyttäneen liikkuvien kirjastojen laajempaa käyttöönottoa Suomessa. Tässä katsannossa Winbergin pioneerityö jäi historialliseksi kuriositeetiksi ja seuraavia liikkuvia kirjastoratkaisuja Suomen teillä nähtiin vasta 1950-luvulla, tällä kertaa autojen muodossa. Malli saatiin Yhdysvalloista, jonka ylijäräinen vaikutus Suomen kirjastotoimintaan laajemminkin on ollut merkittävää aina 1870-luvulta alkaen. (Kyöstiö 2011 ; Mäkinen & Vatanen 2009, 223.) Nämä 1950-luvun onnistuneet kirjastoautokokeilut Helsingin maakunnassa, Munsalassa, Karjaalla, Nokiolla ja Pohjan kunnassa johtivat osaltaan kirja-autojen - kuten niitä tuolloin kutsuttiin, laajempaan käyttöönottoon ja kirjastoautoverkon syntyymiseen 1960- ja 1970-lukujen aikana. (Kyöstiö 2011, 54.)

2.2 Lakiuudistus ja kirjastoautoverkon synty

Vuosi 1961 oli merkittävä koko nykymuotoisen kunnallisen kirjastoverkon synnyn kannalta. Tuolloin säädettiin uusi kirjastolaki ja -asetus korvaamaan aikaisempaa 1926 kirjastolakia. Laki astui voimaan 1962 ja nosti merkittävästi kirjastojen valtionavun osuutta. Lisäksi laki velvoitti valtion tukemaan kirjastokiinteistöjen kunnostamista ja uusien kirjastotilojen rakentamista. Käytännössä lakiuudistus seitsenkertaisti valtion kirjastomenot, joten sen vaikutus kunnallisen kirjastotoiminnan kehittämiseen oli dramaattinen. (Mäkinen 2009, 403.) Lopullisessa laissa ja asetuksessa oli kirjastoautojen kannalta olennaisia lisäyksiä. Kirjastoautojen hankinta- ja huoltokustannukset kuuluivat tästedes valtionavun piiriin ja ne nousivat näin ollen tasarvoiseen asemaan muiden kirjastopalveluihin liittyvien henkilökunta- ja hankintamenojen rinnalle. Kirjastoautopalveluiden tuli olla lakikirjauksen mandaatilla kunnan järjestämiä. (Kyöstiö 2011, 58.)

Kyöstiö vertailee kirjassaan 1960- ja 1970-lukuja, jolloin kirjastoautotoiminta alkoi voimakkaasti kehittyä. 1960-luvun kirjastoautohankinnat keskittyivät pääosin Etelä-Suomen varakkaisiin kaupunkikuntiin. Näihin kasvukeskuksiin rakennettiin jatkuvasti uusia asuinlähiöitä ja kuntaliitosten myötä niiden pinta-ala ja asukasluku olivat voimakkaassa kasvussa. Kirjastoautot olivat käytännöllinen keino järjestää uusien asuinalueiden kirjastopalvelut. (Kyöstiö 2011.) Lähemmäksi 1970-lukua tultaessa kirjastoautoja hankittiin enemmän myös Keski- ja Pohjois-Suomeen. Vuoteen 1968 mennessä jo 44,4 % autohankinnoista tehtiin muualla kuin eteläisessä Suomessa. Kasvu hidastui merkittävästi 1979, jolloin kirjastoautoja oli maassamme 225. (Kyöstiö 2011.)

Kirjastoautojen tarve oli hyvin erilainen näinä vuosikymmeninä vertailtaessa kaupungeja ja maaseutua. Kaupunkeihin hankittiin kirjastoautoja, jotta saataisiin tasaa kirjastopalveluiden saavutettavuuteen asuinseutujen sisällä. Kivijalkakirjastoja käytettiin tuolloin kaupungeissa runsaasti verrattuna maaseutuun, johtuen esimerkiksi lapsiperheiden runsaasta määrästä. Lainaustilastoissahan lapset ovat perinteisesti olleet hyvin edustettuina. Maaseudulla kirjastoautolla oli enemmän markkinointiarvoa ja se toimi monelle asukkaalle ensimmäisenä kosketuksena kirjaston tarjoamiin palveluihin. Maaseudulla kirjastoja oli vähemmän ja kirjastoautot toimivat konkreettisesti kirjastojen korvaajina. Kaupungeissa kirjastoautot olivat pikemminkin kivijalkakirjastojen rinnalla toimiva oheispalvelu, mutta vain harvoin ne korvasivat kokonaan lähikirjastoa. (Kyöstiö 2011.)

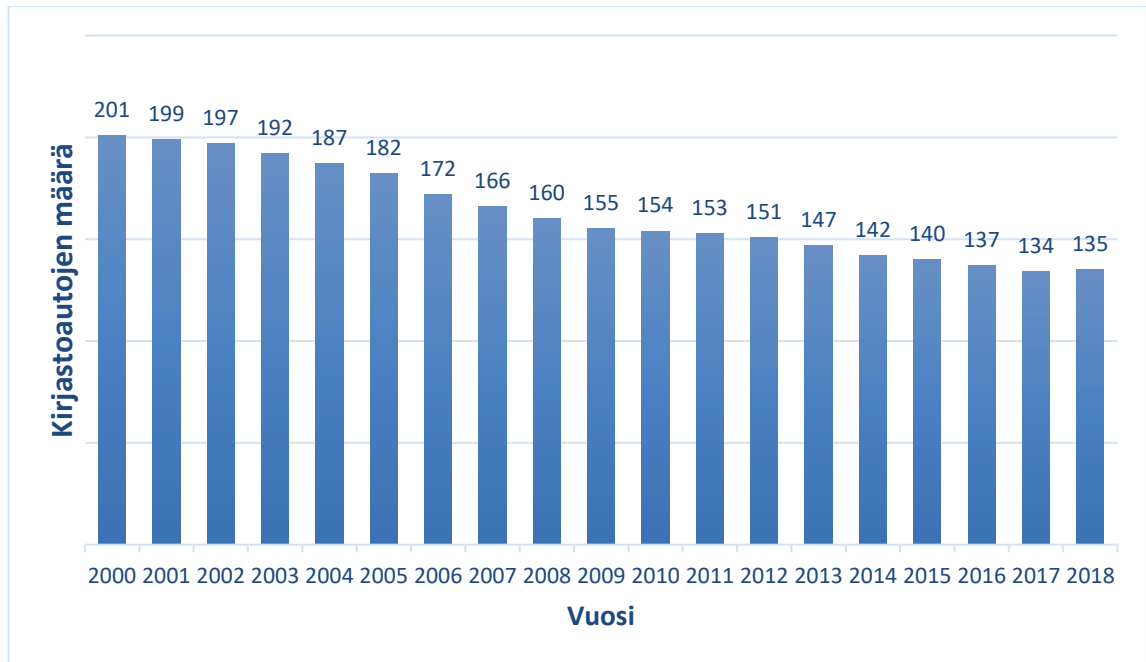
2.3 1980-luvusta nykypäivään

1980-luku oli kirjastoautotoiminnan kannalta hankala. 1970-luvulla hankitut kirjastoautot alkoivat tulla elinkaarensa päähän ja autojen hinnat olivat kohonneet. Valtion huonontunut taloustilanne oli jäädyttänyt kirjastoautojen hankintaan kohdistuneen valtionavun kokonaan vuosina 1977-1978. Myös vuosina 1979 ja 1980 valtionapu jäi pieneksi. 1980-luvulla ajossa oli paljon vanhoja ja huonokuntoisia kirjastoautoja, joka teki palvelun sujuvuudesta epävarman ja vaikutti aikaisempina vuosikymmeninä syntyneen kirjastoverkon maineen kärsimiseen. Valtion kohentunut taloustilanne vaikutti kuitenkin kirjastoautotilanteen vähittäiseen parantumiseen 1980-luvun edetessä. (Kyöstiö 2011.)

1990-luvun alun lama johti kirjastoautojen määrän vähenemiseen, vaikka tuolloin kirjastopalveluja käytettiin aktiivisesti ja lainauslukemat olivat huipussaan. Vuosikymmen toi mukanaan myös kehitystä ja ATK-toiminnot otettiin mukaan kirjastoautoihin ja sitä myötä online -järjestelmä osaan autoja. Heikentynyt taloustilanne johti myös kuntien väliseen yhteistyöhön, jolloin sama auto oli käytössä naapurikunnissa. (Kyöstiö 2011.)

2000-luvulla kuntaliitokset ovat olleet olennainen juonne, 1980-luvun tapaan kirjastoauto toiminnassa. Kirjastojen määrä on ollut laskussa 2000-luvun alusta vuoteen 2017 katsottaessa (Ks. kuvio 1). Kuntien koon kasvaessa ja väestön ikääntyessä kirjastoautoilla on kuitenkin edelleen tarve olla osaltaan toteuttamassa lain tavoitetta väestön yhdenvertaisista mahdollisuuksista sivistykseen ja kulttuuriin. (L 29.12.2016/1492§.). Vuonna 2013 Suomen kirjastoseuran kirjastoautotyöryhmä ja autonvalmistajat ovat laatineet kirjastoautojen tekniset laatusuositukset, jota autoja tilaavat kirjastot ja autojen valmistajat voivat hyödyntää. (Suomen kirjastoseura 2013.) Kirjastojen kansainvälinen kattojärjestö IFLA on myös julkaissut ohjeet kirjastoauton hankintaan ja palvelujen järjestämiseen. Julkaisussa todetaan muun muassa, että kirjastoautopalvelut ovat käytännöllinen tapa järjestää syrjäseutujen kirjastopalvelut. (IFLA 2010.)

Kirjastoautojen määrä on niin ikään selkeässä laskussa. Vuonna 2000 kirjastoautoja oli maassamme 201, kun vuonna 2018 niitä oli enää 134. Kehityssuuntaan vaikuttanee osiltaan 1.1.2015 voimaan astunut muutos opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annettuun lakiin (L 1705/2009), jossa kirjastojen perustamishankerahoitus lopetettiin. (Aluehallintoviraton verkkosivut. 2017. [Viitattu: 11.11.2019]) Kirjastoautot ovat verrattain edullinen tapa toteuttaa kirjastolain mukaiset, yhdenvertaiset kirjastopalvelut taajama-alueen ulkopuolella asuville asukkaille. (Porvoon sivistyslautakunta 2018.) Vaikka tässä väitteessä pohjaan Porvoon kirjastoauton hankesuunnitelmassa, joka on kohdennettu koskemaan vain yhtä paikkakuntaa, rohkenen esittää sen viitoittavan tilannetta myös muun Suomen osalta.

Kuvio 1. Kirjastoautomäärän kehitys Suomessa 2000-2018. (Suomen yleisten kirjastojen tilastot 2000-2018.)

2.4 Monipalveluautot

Autojen modernisoituminen ja vähenevät palvelut kunnissa ovat muokanneet etenkin syrjäseutujen kirjastoautoja kohti monipalvelu- tai monitoimikirjastoautoa. Monipalveluautokirjastoauto on Kyöstiön (2011) mukaan ensisijaisesti kirjastoauto, joka tarjoaa perinteisten kirjastopalveluiden lisäksi muitakin palveluja. Monitoimikirjastoautolla tarkoitetaan kirjastoautoja, jotka kirjaston ydinpalvelujen lisäksi tarjoavat muitakin kirjastopalveluita, kuten järjestävät tapahtumia tai tarjoavat tiedonhaun opetusta. (Kyöstiö 2001, 144-145). Monipalvelullisuus kirjastoautoissa juontaa juurensa jo 1970-luvulle, mutta laajemmin niiden koettu tarve ja käyttöönotto on tapahtunut 2000-luvun aikana. Kirjastoauto on kunnalle kallis investointi ja siksi on perusteltua ja käytännöllistä liittää niihin myös lisäpalveluja.

Kyöstiö (2011) näkee, että rajanveto monitoimikirjastoauton ja monipalvelukirjastoauton välillä on hankalaa ja käsitteet ovat hyvin lähellä toisiaan. Käytän johdonmukaisuuden ja selkeyden vuoksi jatkossa tutkimuksessani käsitettä monipalveluauto, kun viitataan sellaisiin kirjastoautoihin, jotka tarjoavat perinteisten kirjastopalvelujen

lisäksi muita palveluja. Perustelen ratkaisua sillä, että monipalveluauto-termi näyttää vakiintuneen nykyiseen kirjastopuheeseen. Monipalveluautolla tarkoitetaan joissakin yhteyksissä myös erilaisiin joukkoliikennetarkaisuihin käytettyjä autoja, mutta tässä tutkimuksessa ei viitata niihin. Uusiin kirjastoautoihin näytetään lisättävän lähes poikkeuksetta myös monipalvelullisia elementtejä. Valitsin tarkasteltavaksi joukon vuonna viime vuosina aloittaneista uusista tai uudelle omistajalle siirtyneistä kirjastoautoista Suomen kirjastoautot-verkkosivuilta ja huomasin niissä kaikissa olevan mukana monipalveluksi luettavia palveluja. (Paavola, [Viitattu 10.11.2019].) Seuraavassa poiminta muutamasta sellaisesta kirjastoautosta, joissa monipalvelullisuus toteutuu mielestäni onnistuneesti ja paikallisen käyttäjäkunnan tarpeet on huomioitu niiden palveluissa.

litin kirjastoauto Hiisi on otettu käyttöön vuonna 2017. Se on toiminut kunnan kirjasto-, nuoriso-, ja liikuntatoimen palveluksessa. Hiisiä on hyödynnetty niin elokuva-teatterina, ennakkoäänestyspaikkana kuin terveydenhoitajan vastaanottopisteenä. Asiantuntijapalveluita sieltä on voinut saada muun muassa lakiasioihin, digipalveluihin, jäteveden käsittelyyn ja verotukseen liittyviin asioihin. Autossa on äänieristetty tila, jossa voidaan käydä luottamuksellisia keskusteluja, kuten etsivän nuorisotyön tapaamisia. Kirjastoautonkuljettaja Jouko Koivusen mukaan Hiisi on ainut kunnan järjestämä palvelu seudun haja-asutusalueella ja siksi sillä on tärkeä rooli sosiaalisen kanssakäymisen kannalta etenkin paikallisten ikäihmisten keskuudessa. (Urponen 19.5.2019.)

Porin kirjaston vuonna 2016 käyttöönottama Ursula on panostanut etenkin lasten kirjastotoimintaan, koska Porin kirjastotoimenjohtajan Asko Hurstilan mukaan jopa 80 % sen käyttäjistä on lapsia. Ursulan toimintaan kuuluu paljon yhteistyötoimintaa päiväkotien ja koulujen kanssa. Autossa kiinnitetään huomiota etenkin lukutaidon edistämiseen. Esteettömyys on otettu huomioon ja auton varustukseen kuuluu invanostin. Ursulassa on mahdollisuus järjestää tapahtumia, kuten elokuva- ja nuketeatterinäytöksiä. (Pelkonen 4.1.2016.)

Kemijärven kaupunginkirjaston haja-asutusalueella toimii Kyläluuta niminen kirjastoauto, joka on otettu käyttöön 2015. Kemijärven kunnan kotisivuilla korostetaan auton asiakaslähtöistä palvelua, jossa on kirjastopalveluiden lisäksi teemapäiviä, ta-

pahtumia ja erilaista opastusta. Autossa on toisinaan mukana terveystalon opiskelija, jolloin verenpaineen ja verensokerin mittauttaminen on mahdollista. Kyläludassa on Kemijärven apteekin organisoima apteekkikaappi, josta on mahdollisuus ostaa itsehoitotuotteita. Reseptilääkkeiden toimitus on myös mahdollista, mikäli asiakas solmii sopimuksen apteekin kanssa. (Kemijärven kaupungin kotisivut [viitattu: 11.11.2019].)

2.5 Kirjastoautojen käyttäjät Suomessa

Kyöstiö (2011) on kirjassaan perehtynyt kirjastoautojen asiakaskuntia käsitteleviin tutkimuksiin. Ne ovat yleensä kohdennettu paikallisesti jollekin tietylle alueelle tai paikkakunnalle. Lisäksi hän oli haastatellut alalla pidempään olleita asiakaskunnan kehityksestä vuosikymmenten saatossa. Niistä voidaan vetää johtopäätös, että asiakkaiden kirjo on moninainen ja riippuu paikallisesta demografiasta. Voidaan kuitenkin arvioida, että etenkin lapset ja nuoret käyttävät paljon kirjastoautopalveluja.

Kirjastoautot tekevät usein yhteistyötä julkisen sektorin organisaatioiden kanssa ja se luo omat piirteensä kirjastoauton käyttöön. Koulut ovat olleet tärkeä sidosryhmä kirjastoautoille aina siitä asti, kun kirjastoauto toiminta 1960-1970-luvuilla otti reippaita kehityssaskelia. 2000-luvulla tilanne on kaupungistumisen myötä kehittynyt niin, että kirjastoautoille on usein enemmän tarvetta syrjäseutujen kouluilla, koska – toisin, kuin kaupungeissa, lähin kivijalkakirjasto ei ole helposti tavoitettavissa. Riippuu myös paljon kunkin koulun rehtorin ja opettajien aloitteellisuudesta, kuinka paljon kirjastoautot ja koulut tekevät yhteistyötä. Kirjastoautot vierailevat myös päiväkodeissa ja tämä onkin perusteltua, sillä päiväkotien omat kirjakokoelmat ovat usein suppeita. Kyöstiön (2011) mukaan kirjastoautojen ja päiväkotien yhteistyöstä on kuitenkin kirjastoalan julkaisuissa puhuttu hyvin vähän. Tässä voisikin nähdä kehityskohteen, sillä lapsen lukutaidon kehittymiseen voidaan vaikuttaa varhaislapsuudessa hankituilla lukukokemuksilla. (Lerikkanen [Viitattu 11.11.2019].)

Ikäihmiset ovat nuorten ohella tärkeä kirjastoautojen käyttäjäryhmä. Kirjastoseuran mietintö otti 1990-luvun alussa esiin mahdollisuuden kirjastoautojen varttuneiden ihmisten kirjastopalvelujen kehittämisessä. Kirjastoautot ovatkin palvelleet ikäihmi-

siä jo vuosikymmenten - jopa kotiovelle asti, ajan niin maaseudulla kuin kaupungeissakin, koska tälle käyttäjäryhmälle pienenkin matkan kulkeminen omin avuin voi olla mahdotonta. Uusissa autoissa esteettömyys onkin helppo ottaa huomioon. In-
vahissin rakentaminen autoon on edullisinta rakennusvaiheessa ja siihen myönnetään myös valtionapua. Työpaikkavierailuja kirjastoautot ovat kokeilleet vuosikymmenten saatossa myös jonkin verran, mutta niistä ei ole muodostunut pysyvää ilmiötä ja kokeilut ovat suosion hiipuesssa jääneet lyhytaikaisiksi. (Kyöstiö 2011.)

3 KURIKKA JA KIRJASTO

3.1 Kurikan perustietoja ja tunnuslukuja

Kurikan kaupunki kuuluu Seinäjoen seutukuntiin ja se on perustettu 1868. Kaupungiksi se muuttui 1977. Kurikan asukasluku vuonna 2017 oli 21 203, mikä tekee siitä Etelä-Pohjanmaan toiseksi väkirikkaimman kunnan. Pinta-alaltaan (913,5 m²) se on maakuntansa suurin. Kurikkaan liitettiin ensin vuoden 2009 kuntaliitoksessa Jurva ja vuonna 2016 Jalasjärvi, joten kaupungin väkiluku kasvoi noin seitsemässä vuodessa lähes 12 000 asukkaalla. Kurikan merkittävimmät toimialat ovat metalli- ja huonekaluteollisuus sekä maatalous. (Kurikan kaupungin verkkosivut. [Viitattu: 3.11.2018.])

Väestöstä alle 15-vuotiaita vuonna 2017 oli 15,4 %, 15-64 vuotiaita 56,6 % ja yli 64-vuotiaita reilu neljännes (28 %). Alakouluja Kurikassa on 13, yksi yhtenäiskoulu ja 2 yläkoulua. Lukioita on kolme ja ammattitutkintoon on useita erilaisia mahdollisuuksia. Lisäksi alueella on Etelä-Pohjanmaan maakuntakorkeakoulu. Vähintään toisen asteen tutkinnon suorittaneiden osuus 15-vuotta täyttäneistä oli 67,8 % ja korkeasteen tutkinnon suorittaneita 19,6 %. (Kuntien avainluvut 2017.)

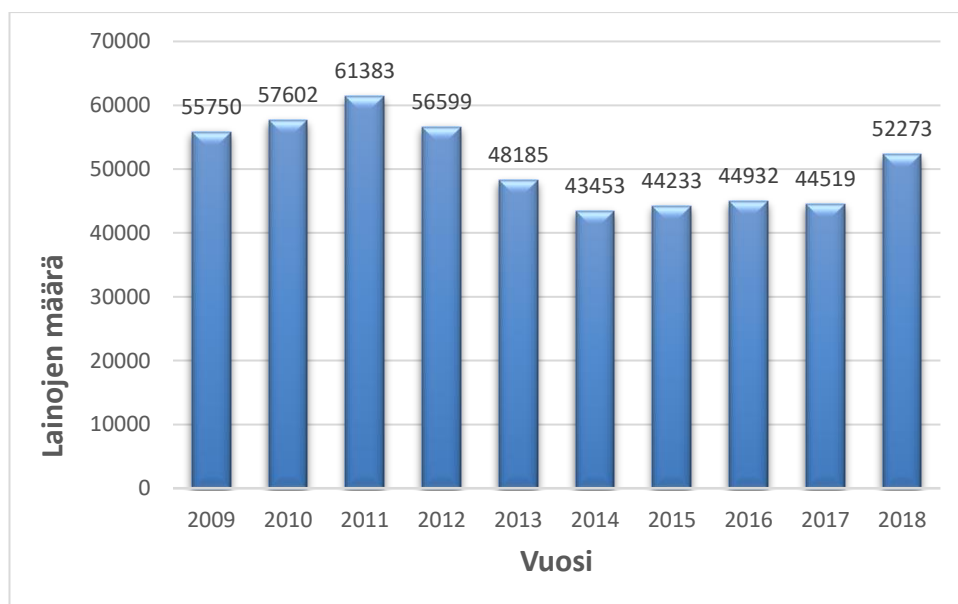
3.2 Kurikan kaupunginkirjasto ja kirjastoautot

Kurikan kaupunginkirjastolla on kolme toimipistettä. Kurikan pääkirjasto, Jalasjärven kirjasto ja Jurvan kirjasto. Alueella on kaksi kirjastoautoa, Pränntti ja Puukstaavi. Py-säkkejä autoilla on yhteensä 136. Henkilökuntaan kuuluu kirjastotoimenjohtaja, 4 kirjastonhoitajaa ja 8 kirjastovirkailijaa. Kurikan kirjastot kuuluvat Eepos-kirjastoihin, joka on Etelä-Pohjanmaan yhteinen verkkopalvelu ja siihen kuuluu kokonaisuudessaan 22 kuntaa. Sama kirjastokortti käy kaikissa Eepos-kirjastoissa ja aineistoa voi lainata mistä tahansa Eepos-kirjastosta. Maksullinen seutuvaraus mahdollistaa aineiston liikuteltavuuden myös oman kirjaston varauskokoelman ulkopuolelta. (Kurikan kaupunginkirjaston verkkosivut [Viitattu: 3.11.2018.]) Aineiston logistiikasta vastaa tällä hetkellä Posti. (Silander 2018.)

Tilastointivuonna 2017 lainaajia Kurikan kirjastossa oli kaupungin asukasluvusta 32,1 %. Kokoelma kattoi 234 103 nimekettä ja lainoja tehtiin 327 450, joten lainauskierto oli 1,40 nimekettä kohti. Lainoista 44 519 tehtiin kirjastoautoista, mikä on 13,6 % kokonaislainauksesta. (Yleisten kirjastojen tilastot 2017.)

Präntti on malliltaan Scania L94. Se on otettu käyttöön vuonna 2001. Sillä on ajettu vuoteen 2018 mennessä noin 190 000 km. Kokoelma kattaa noin 5 000 nimekettä. Pysäkkejä sen nykyisellä reitillä on 73. Präntti käy joka toinen viikko Maalahden suomenkielisellä koululla. Koulu on pieni kyläkoulu, joka sijaitsee 17 kilometrin päässä Vaasasta. Koulussa on luokat 1-6 ja samassa rakennuksessa on myös esi-koulu. Maalahti on ostanut palvelun useana vuonna Kurikalta. Vuonna 2017 Präntistä tehtiin 24 894 lainaa. (Silander 2018.)

Puukstaavin malli on Volvo B10 M-60. Se on otettu käyttöön alunperin 1998 Kankaanpäässä, jonne se hankittiin. Jalasjärvi osti auton vuonna 2012. Kilometrejä autolla on takanaan 2018 mennessä noin 260 000. Pysäkkejä sen reitille kuuluu 61. Kokoelma kattaa Präntin tavoin noin 5 000 nidettä. Lainojen määrä vuonna 2017 oli 19 625. (Silander 2018.) Kirjastoautojen lainaluvut ovat lähteneet nousuun vuoden 2014 notkahduksesta ja ovat kohonneet sen lähes vuosittain. (kuvio 2.)

Kuvio 2. Kurikan kirjastoautojen lainauslukujen kehitys 2009-2018. (Yleisten kirjastojen tilastot. 2019.)

4 TUTKIMUS

4.1 Tutkimus osana hanketta

Opinnäytetyöni pohjautuu Kurikan kaupunginkirjaston hankkeeseen “Yhyres hyvä tuloo - Jalasjärven ja Kurikan kirjastojen yhdistyminen”. Hanke aloitettiin 1.1.2016 ja sen tarkoituksena oli kehittää alueen kirjastopalveluja ja vastata niihin tarpeisiin, joita Jalasjärven ja Kurikan kuntaliitos kirjastopalvelujen osalta toi mukanaan. Hankkeen tiimoilta rakennettiin muun muassa Jalasjärven, Jurvan ja Kurikan kirjastoille yhteinen strategia.

Hankkeen osana oli tarkoitus tehdä tarvekartoitus uudelle monipalveluautolle, jonka hankinta oli suunnitteilla ja sen oli määrä ajaa kahdessa vuorossa ja korvata nykyisin käytössä olevat Jalasjärven auto Puukstaavi ja Kurikan auto Pränni. (Yleisten kirjastojen hankerekisteri 2015.) Tämä opinnäytetyö toimii palveluselvityksenä. Vuonna 2019 on jo selvää, että uuden monipalveluauton hankinta on viivästynyt ja tutkimuksen tulokset eivät olle toteutettavissa ainakaan parina seuraavana vuonna. Kurikan kirjastojen henkilökunta arvioi, että nykyiset autot tulevat kuitenkin hyvin palvelleena matkansa päähän lähivuosina. Viimeistään tuolloin uuden monipalveluauton mahdollinen hankinta jälleen ajankohtaistuu. Toivon, että tämä tutkimus antaa silloin suuntaviittoja siihen, mitä palveluja uusi auto voisi tarjota.

4.2 Tutkimusongelma ja tutkimusmenetelmä

Tutkimusongelma oli selvittää, mitä palveluja Kurikan kirjaston käyttäjät haluaisivat monipalveluautoon. Lisäksi päädyin toimeksiantajan kanssa siihen, että kartoitan nykyistä kirjastoauton käyttöä tulevan palveluauton palvelurakenteen suunnittelua helpottamaan. Tutkimus on luonteeltaan empiirinen ja menetelmäksi valikoitui kvantitatiivinen, eli määrällinen tutkimus. Empiirinen tiede tarkoittaa kokemukseen ja havainnointiin perustuvaa ja sen vastapooliksi voidaan katsoa formaali tiede. (Kaakuri & Knuutila 2006.) Kvantitatiivinen tutkimusmenetelmä tarkastelee tietoa numeerisesti. Sen avulla voidaan mitata esimerkiksi jonkin ilmiön useutta tai moneutta.

Tutkittava aineisto saatetaan numeeriseen muotoon, jonka tutkija pyrkii tulkitsemaan tai selittämään sanallisesti. Tulkinnan avulla pyritään ymmärtämään asioiden syitä ja suhdetta, esimerkiksi kuinka tietyt ilmiöt liittyvät toisiinsa tai eroavat toistensa suhteen. (Vilka 2007.) Käytin tutkimukseni aineistonkeruussa analyysin tueksi elementtejä kvalitatiivisesta, eli laadullisesta tutkimuksesta. Tämä tarkoittaa kyselyssä käytettyjä avoimia kysymyksiä. Kvantitatiivista ja kvalitatiivista lähestymistapaa voidaan hyödyntää toisiaan täydentävinä tutkimussuuntauksina ja siksi niiden välille ei ole syytä tehdä karkeaa jaottelua käytännön tutkimuksessa. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2013.)

Aineistonkeruu suoritettiin kyselytutkimuksella. Päädyin menetelmään yhtäältä toimeksiantajan suosituksesta ja toisaalta siksi, että perusjoukko oli melko suuri. Perusjoukolla tarkoitetaan kaikkia niitä, jotka kuuluvat tutkittavan ilmiön piiriin. (Kananen 2015.) Tässä tapauksessa siis kurikkalaiset ja Kurikan kirjaston käyttäjät. Ongelmaksi osoittautui saada perusjoukosta edustava joukko, eli otos. (Vilka 2007.) Otantaa käytetään silloin, kun kokonaistutkimusta ei ole mahdollista tehdä. Jouduin tyytymään yhdistelmään harkinnanvaraisesta näytteestä ja mukavuusotannasta. Jälkimmäisen otantamenetelmän tieteellinen reliabiliteetti, eli luotettavuus on kyseenalainen. Harkinnanvaraisella näytteellä tarkoitetaan sellaista otantamenetelmää, jossa tutkittavat pyritään löytämään siten, että he edustavat tutkittavaa perusjoukkoa mahdollisimman hyvin. Mukavuusotannalla taas tarkoitetaan mahdollisimman helposti kerättyä aineistoa, jonka kertymässä ei ole käytetty harkintaa. (Heikkilä 2014.) Koska kysely oli saatavilla Kurikan kirjastoissa, kirjastoautoissa, ja Kurikan kirjaston verkkoalustoilla, se tavoitti todennäköisemmin kirjastopalvelua käyttävät, voidaan puhua harkinnanvaraisesta näytteestä. Mukavuusotannan tunnusmerkit se täyttää sikäli, että verkkokysely oli vapaasti saatavilla, joten kuka tahansa saattoi siihen vastata. Tieteellisellä reliabiliteetilla tarkoitetaan, että toistettaessa sama tutkimus uudelleen, tulokset pysyvät samana. (Kananen 2015.)

Kysely oli saatavilla Kurikan kirjastoissa ja kirjastoautoissa keväällä 2016 kuukauden ajan. Verkkokyselyn linkki oli saatavilla Kurikan kirjaston verkkosivuilla ja Facebookissa samana ajankohtana. Sähköinen kysely palveli tutkimustani parhaiten, koska siihen vastaamalla oli mahdollisuus kontrolloida kriittisiin kysymyksiin vastaamista asettamalla ne pakolliseksi. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että vajavaisin

tiedoin täytettyä lomaketta ei ole mahdollista lähettää. Sähköisen lomakkeen etu paljastui minulle vasta vastaukset saatuani. Printtiversioiden vastauksissa oli jonkin verran puutteita ja jouduinkin päättämään, että hylkäänkö kaikki sellaiset vastaukset, jotka sähköisessä versiossa on asetettu pakolliseksi. Lopulta päädyin hylkäämään vain kaikki sellaiset vastaukset, joissa tutkimuksen kannalta keskeinen kysymys 14. *Mitä palveluja toivoisitte uuteen monipalveluautoon perinteisten kirjastoautopalvelujen lisäksi?* oli jätetty kokonaan tyhjäksi. Päädyin tähän, jotta otoksesta tulisi mahdollisimman suuri ja kaikki kysymyksessä annetut vastaukset saataisiin tulokseen. Toteutin kyselyn Webropol 2.0-ohjelmalla ja hyödynsin ohjelmiston päivitettyä versiota myös tulostanalyysin tekemisessä yhdessä Excel-taulukkolaskentaohjelman kanssa.

Kysely koostui 17 kysymyksestä. Pääpaino oli strukturoiduilla kysymyksillä, joita oli 12 ja kysymyksistä 4 oli avoimia. Ensimmäiset kysymykset koskivat vastaajien taustatietoja. Näin saatiin kerättyä aineistoa, joka mahdollisti ryhmien välisen vertailun. Seuraavat kysymykset liittyivät käyttäjien kirjastonkäyttöön ja siihen, kuinka he kokivat Kurikan kirjastoauton nykyiset palvelut. Kysymyksessä 14 pyydettiin arvottamaan monipalveluautoon liitettävien palveluvaihtoehtojen tarpeellisuutta valitsemalla neliportaiselta asteikolta vastaajan mielipidettä parhaiten kuvaava vaihtoehto.

5 TUTKIMUKSEN TULOKSET

5.1 Vastaajien taustatiedot

Kyselyyn kertyi yhteensä 113 tutkimuskelpoista vastausta. 61 vastasi verkkokyselyyn ja paperiversioon 52. Lisäksi oli viisi paperikyselyvastausta, jotka puutteellisten vastaustietojen vuoksi jäivät tutkimusaineiston ulkopuolelle. Näissä vastauksissa oltiin jätetty vastaamatta vähintään kysymykseen 14, jossa arvoitettiin monipalveluauton mahdollisia eri palveluja tarpeellisuuden perusteella. Kysymys on tutkimuksen kannalta keskeinen ja päädyin siitä syystä hylkäämään lomakkeet, joissa tämä oli jätetty tyhjäksi. Sähköisessä lomakkeessa kysymys 14 oli asetettu pakolliseksi, joten vastauksen lähettäminen edellytti siihen vastaamista.

Naiset ovat vastauksissa yliedustettuina, vastaajista 76 % oli naisia ja miehiä 24 %. Ikäjakaumassa aliedustettuina ovat 13-29 vuotiaat, joita vastaajista oli 8 %. 18-24 vuotiaista kyselyyn vastasi vain yksi. Vahvin edustus oli 30-38 vuotiailla vastaajilla, joiden kokonaismäärä oli noin 20 % vastaajista. Huomionarvoista on, että erityisesti nuoret miehet ovat vastauksissa selvästi aliedustettuina. Alle 13-vuotiaita miehiä vastaajista oli vain kolme. 13-29 –vuotiaita miehiä ei vastaajista ollut yksikään. Ahkerimpia miesvastaajia olivat 64-69 –vuotiaat, heitäkin oli tosin vain seitsemän. Naisten vastauksia kerrytti eniten 30-39 –vuotiaat, joita oli yhteensä 21. Naisten vastausten jakauma eri ikäryhmien välillä on miehiä tasaisempi, mutta teini-ikäiset ja nuoret aikuiset puuttuvat naisvastaajistakin lähes kokonaan, 13-24 –vuotiaiden joukossa heitä on ainoastaan neljä. (taulukko 1.)

Taulukko 1. Vastaajien määrä, ikä ja sukupuoli.

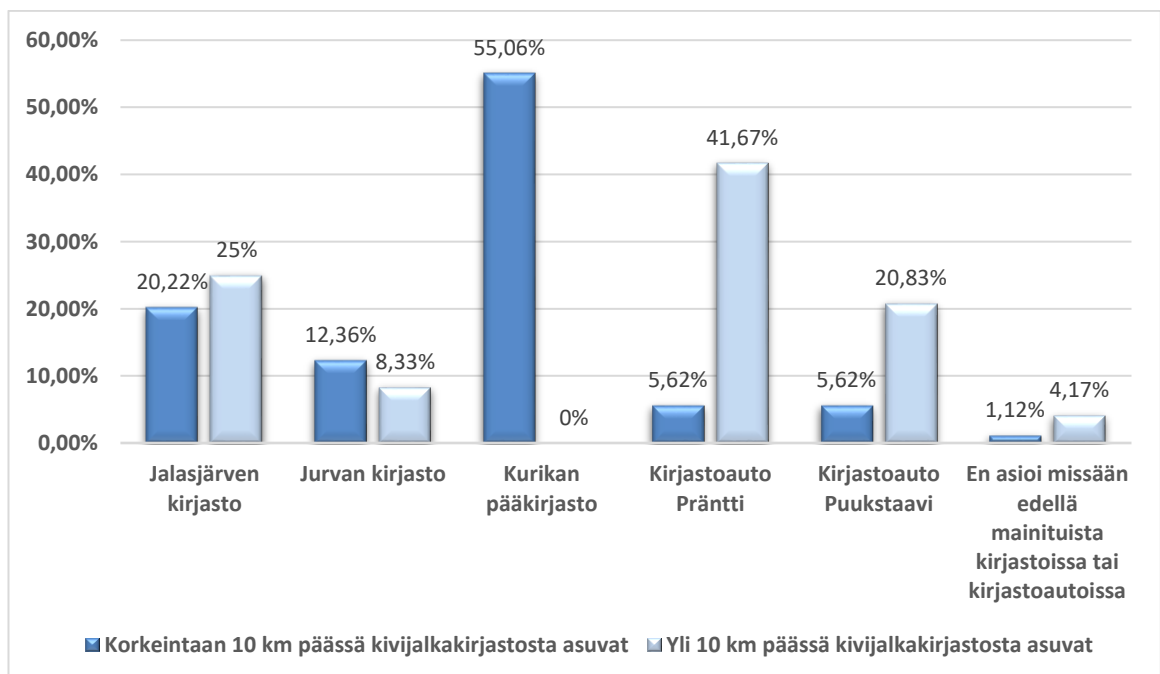
ikä N=113	miesten määrä	naisten määrä	miesten määrä (%)	naisten määrä (%)	ikä (%)
alle 13	3	8	11,1 %	9,3 %	9,7 %
13-17	0	3	0,0 %	3,5 %	2,7 %
18-24	0	1	0,0 %	1,2 %	0,9 %
25-29	0	6	0,0 %	7,0 %	5,3 %
30-38	2	21	7,4 %	24,4 %	20,4 %
39-45	4	12	14,8 %	14,0 %	14,2 %
46-55	6	10	22,2 %	11,6 %	14,2 %
56-63	3	13	11,1 %	15,1 %	14,2 %
64-69	7	7	25,9 %	8,1 %	12,4 %
70 tai yli	2	5	7,4 %	5,8 %	6,2 %
	N= 27	N= 86	=100 %	=100%	=100%

Alueellisesti kyselyyn vastattiin eniten vanhan Kurikan alueelta, josta kertyi hieman yli puolet vastauksista. Jalasjärven alueelta oli noin viidennes vastaajista ja Jurvasta noin 10 %. Lisäksi pienemmistä kylistä: Hakosta, Panttilasta ja Luopajärveltä oli kussakin noin 6 % vastaajista. Aluetta tiedusteltiin postinumeron perusteella. Vastaajat ilmoittivat yhteensä 31 eri postinumeroa. Yksi vastaaja jätti postinumeronsa ilmoittamatta. Kuuden yleisimmän postinumeron jälkeen vastausmäärät jakaantuivat tasaisesti, 1-3 vastaajaa postinumeroa kohti. Kaksi postinumerosta olivat nykyisen Kurikan alueen ulkopuolelta (Taulukko 2.)

Taulukko 2. Vastaajat ilmoitettujen postinumeroiden mukaan.

Vastaajan alue	Vastaajien määrä (n)	Vastaajien määrä (%)
Kurikka taajama	46	41,1 %
Jalasjärvi	29	25,6 %
Jurva	15	13,4 %
Panttila	5	4,5 %
Hakko	5	4,5 %
Luopajärvi	6	5,4 %
Muut	6	5,4 %
YHTEENSÄ	n = 112	100,0 %

Vastaajista hieman yli puolet oli työssäkäyviä. 13 % ilmoitti olevansa koululainen tai opiskelija. Eläkeläisiä vastaajista oli reilu neljännes. Työttömiä ja kotiäitejä tai -isiä vastaajista oli noin 10 %. Alaikäisten lasten huoltajia oli 60 % vastaajista. Kysymyksessä numero kahdeksan tiedusteltiin vastaajan lähimmän kirjaston etäisyyttä kotoa. Vastausjakauma oli melko tasainen. Vastaajaryhmästä hieman yli neljännes asui 1-2 kilometrin päässä kirjastosta. Hieman pienemmän joukon etäisyys lähimpään kirjastoon oli 6-10 kilometriä. Yli kymmenen kilometrin päässä lähimmästä kirjastosta asuvia oli vastaajista enemmistö, noin 31 %. Kaukana asuvat käyttävät kyselyn mukaan huomattavasti yleisemmin kirjastoautopalveluja, kun enimmillään 10 km päässä asuvat. Kirjastoauto Pränttiä hyödynsi ensisijaisena kirjastonaan 42 % yli 10 kilometrin päässä kirjastosta asuvista. Muiden joukossa vastaava prosentti oli 6. Kirjastoauto Puukstaavi oli ensisijainen kirjastopiste 21 %:lle yli 10 kilometrin päässä asuville ja 6 %:lle lähempänä asuvista. Merkillepantavaa Kurikan kirjastoautopalvelujen tarpeellisuutta arvioitaessa on, että vastaajien keskuudessa kirjastoautot ovat yhteen laskettuna toiseksi käytetyimmät ensisijaiset kirjastoyksiköt Kurikan pääkirjaston jälkeen ennen Jalasjärven ja Jurvan kirjastoja. (ks. kuvio 3.)

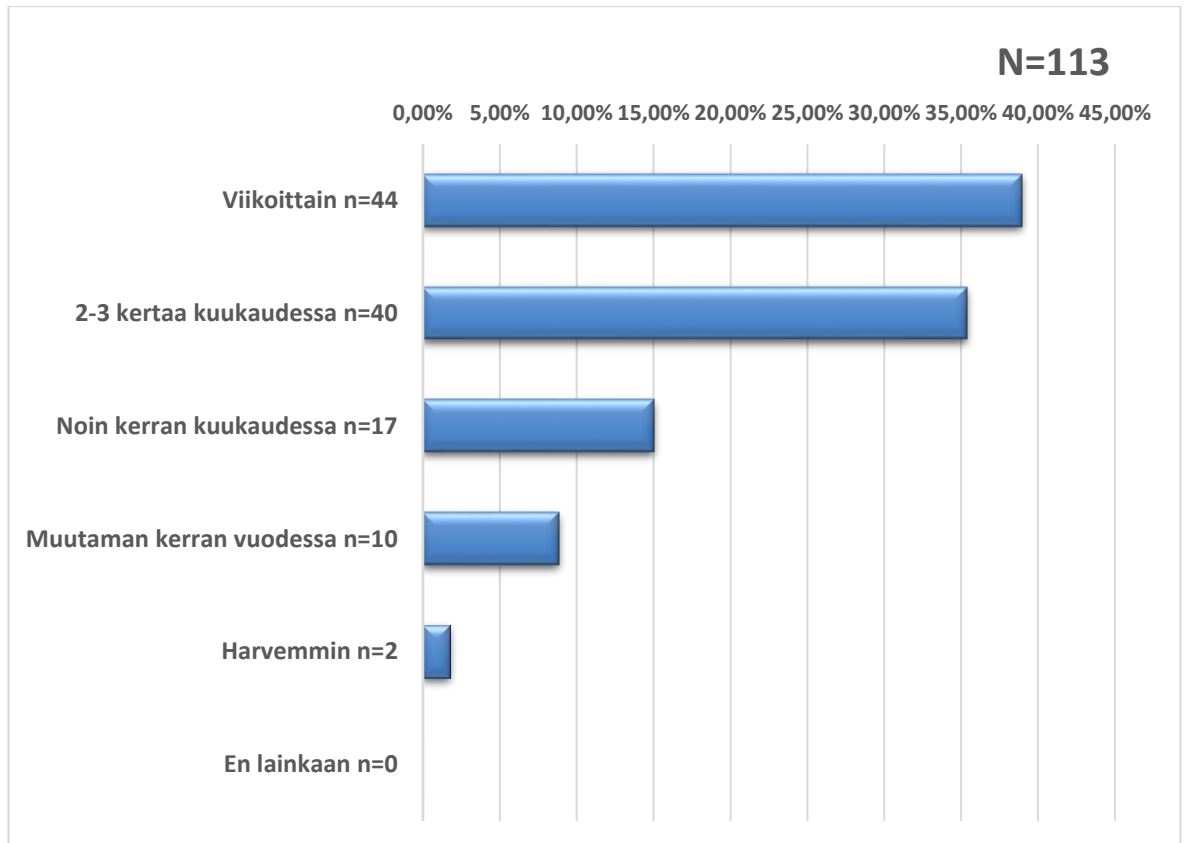

Kuvio 3. Vastaajien asiointikirjasto asuinetäisyyden perusteella.

5.2 Vastaajien kirjastonkäyttötottumukset

Vastaajista 39 % kertoi käyttävänsä kirjastopalveluja viikoittain ja 35 % vastasi asioivansa kirjastossa 2-3 kertaa kuukaudessa. Kerran kuukaudessa asioi 15 % ja sitä harvemmin 2 % vastaajista. Kirjastopalveluja ei-käyttäviä vastanneista ei ollut yksikään. (ks. kuvio 4.) Huomionarvoista on, että kirjastoautoja ensisijaisena kirjastonaan käyttävät ovat ahkerampia kirjastossa kävijöitä, kuin ensisijaiset kivijalkakirjastojen asiakkaat. Kuvioista on pääteltävissä, että kyselyyn innokkaimmin vastasi kirjaston aktiivikäyttäjät. Tutkimuksen johtopäätösten kannalta olisi ollut hyödyllistä saada vastauksia myös kirjaston palveluita käyttämättömiltä. Näin olisi voitu ottaa monipalveluauton suunnittelussa paremmin huomioon tarpeet potentiaalisilta asiakkailta, jotka eivät kirjaston palveluita tällä hetkellä hyödynnä. Otantaan olisi kenties saatu näitä edustajia viemällä kyselylomakkeita kirjastojen ja kirjastoautojen lisäksi muihinkin julkisiin tiloihin.

Kun verrataan niitä käyttäjiä, jotka valitsivat ensisijaiseksi asiointikirjastokseen niihin, joille kivijalkakirjasto on ensisijainen kirjasto, voidaan todeta, että kirjastoautonkäyttäjät hyödyntävät enemmän tietopalvelua. Ensin mainitusta ryhmästä 24 % kertoi hyödyntävänsä tietopalvelua ja jälkimmäisestä vain 5 %. (ks. kuvio 3.) Syytä eroon on kyselyn pohjalta haastava tehdä, mutta arvelen, että kirjastoautossa virkailijalta avun kysymiseen on kenties matalampi kynnys. Tietopalvelun voi myös mieltää monella tavalla ja kaikki vastaajat eivät välttämättä koe esimerkiksi kirjaston tietokannan käyttöä tietopalveluna. Siksi on mahdollista, että tietopalvelun hyödyntäminen on suurempaa vastaajien keskuudessa, kuin tuloksista on luettavissa.

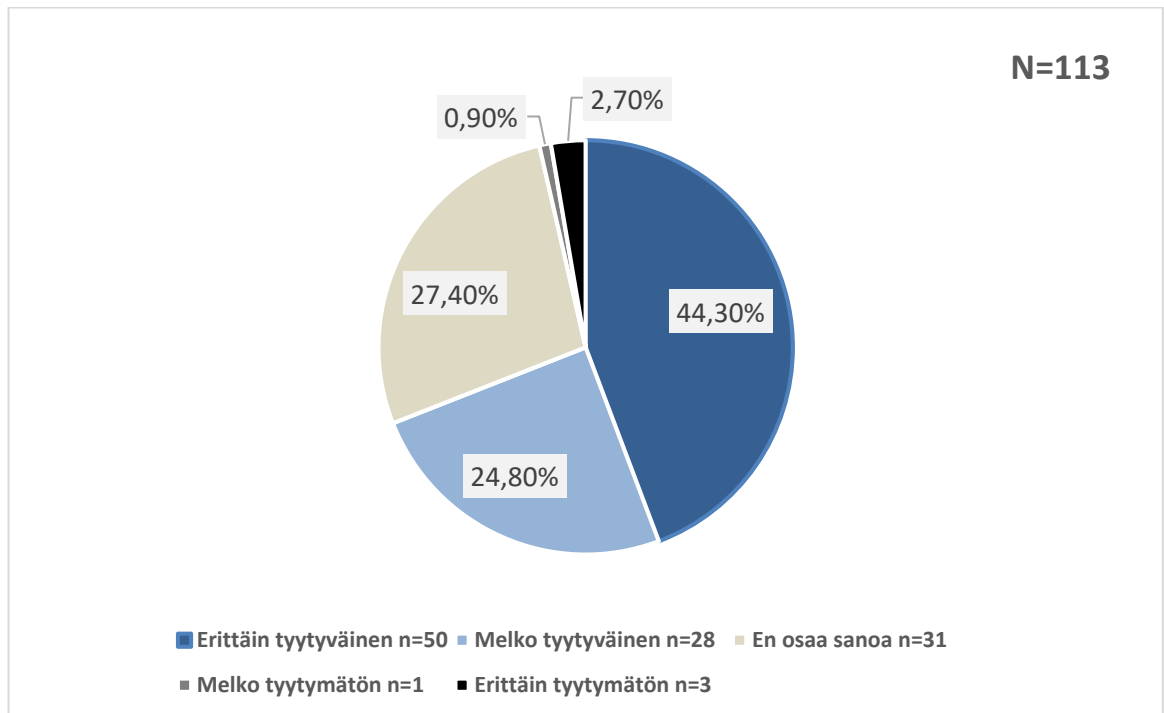
Kuvio 4. Kuinka usein vastaajat käyvät Kurikan kirjastoissa tai kirjastoautoissa.

Vertailtaessa kirjastoautoissa ensisijaisesti asioivia perinteisissä kirjastoissa asioiviin, voidaan nähdä selkeitä eroja sukupuoli- ja ikäjakaumissa. Ensin mainitusta vertailuryhmästä jopa 92 % on naisia, kun jälkimmäisestä heitä on 72 %. Iältään kirjastoauton käyttäjät ovat kyselyn perusteella varttuneempia. Yli 64-vuotiaita vastaajista on suhteessa enemmän kivijalkakirjaston asiakkaisiin. Tämä tukee aikaisempaa tutkittua tietoa, että kirjastoautoa käyttävät paljon iäkkäät, joille pitkien etäisyyksien kulkeminen omin neuvoin voi olla hankalaa tai mahdotonta. (Kyöstiö 2011.)

5.3 Kirjastoauton palvelut ja toiminta

Seuraavissa kysymyksissä tiedusteltiin kirjastoauton aikatauluihin ja palveluihin liittyviä kokemuksia. Oli tarpeen tiedustella käyttäjien tyytyväisyyttä nykyisiin kirjastoautopysäkkeihin ja niiden aikatauluihin, sekä kartoittaa jo olemassa olevien palvelujen käyttöä ja kysyä toiveita mahdollisista tulevista palveluista. Kysymys numero

17 “Kuinka tyytyväinen olette teitä palvelevan kirjastoauton pysäkin sijaintiin” osoittaa, että yli kaksi kolmasosaa vastaajista on vähintään melko tyytyväinen nykyisen lähipysäkkinsä sijaintiin. Yli neljännes vastaajista ei osannut sanoa kantaansa. Tästä joukosta lähes kaikki olivat niitä, jotka eivät olleet valinneet pääasialliseksi asiointipisteekseen kirjastoautoa. Kaksi vastaajista oli melko tyytymätön nykyisen pysäkin sijaintiin ja erittäin tyytymätön vain yksi. (Kuvio 5.)

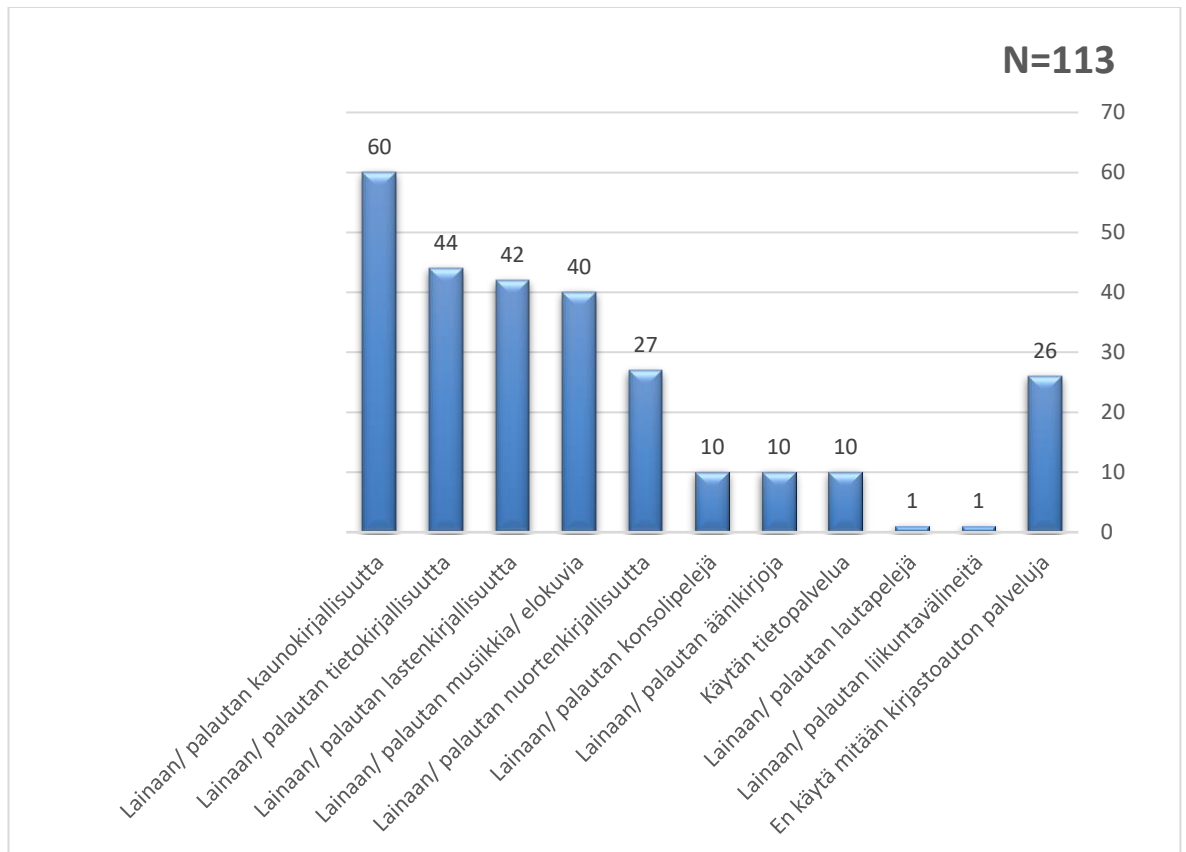

Kuvio 5. Käyttäjien tyytyväisyys kirjastoautojen pysäkkien sijaintiin.

Kirjastoautojen pysähdysaikoja pidettiin riittävänä. Vastaajista 99 piti aikaa sopivana. Vain 5 vastaajaa piti pysähdystä liian lyhyenä ja 2 vastaajista katsoi, että pysähdysaika on tarpeettoman pitkä. Tässä katsannossa kirjastoautopysäkkeihin ja pysähtymisaikoihin ei ole tarvetta tehdä suuria muutoksia. Kurikan kirjaston verkkosivuilla on mahdollisuus ehdottaa uutta pysäkkiä milloin tahansa, joten pysäkkitoiveet ovat aktiivisessa seurannassa. Hankkeen tarkoitus oli, että uusi monipalvelu-auto korvaisi kaksi nykyistä kirjastoautoa. Tämä tulee asettamaan omat haasteet aikataulujen suunnitteluun, joten asia kaivannee ajankohtaistuessa oman selvityksensä.

Kysymyksessä 16 haluttiin tietää mitä kirjastoautopalveluja käyttäjät hyödyntävät. Tähän kysymykseen sai valita useamman vastausvaihtoehdon. Kirjojen sekä audio-

visuaalisten aineistojen lainaus ja palautus oli selkeästi käytetyin palvelumuoto. Vajaa neljännes ilmoitti, ettei hyödynnä mitään kirjastoauton palveluja. Noin 9 % vastaajista ilmoitti hyödyntävänsä tietopalvelua. Marginaalisten aineistojen lainaus ja palautus oli kyselyn perusteella kirjastoautoissa vähäistä. (Kuvio 6.)

Kuvio 6. Mitä palveluja vastaajat käyttävät asioidessaan Kurikan kirjastoautossa.

Naisvastaajat ovat ahkerampia kirjastoauton palvelujen käyttäjiä, mikä korostuu etenkin kauno- ja lastenkirjallisuuden lainausta ja palautusta sukupuolittain vertailtuna. Miesten prosentuaalinen osuus on hieman suurempi tietokirjallisuuden lainaajina ja palauttajina.

Kysymys 22 oli tutkimuksen kannalta keskeisin. Siinä haluttiin tietää, mitä palveluja kurikkalaiset haluaisivat monipalveluautoon perinteisten kirjastoautopalvelujen lisäksi. Kysymyksenasettelun teki haastavaksi vaihtoehtojen rajaus. Palvelumahdollisuuksia on käytännössä lukematon määrä. Päädyin valitsemaan sellaisia vaihtoehtoja, joita on jo hyödynnetty aikaisemmissa monipalveluautoissa muualla Suomessa ja lisäksi kysyin neuvoa Kurikan kirjaston henkilökunnalta ja päädyimme valitsemaan sellaisia palveluita, joita he katsoivat yhtäältä tarpeelliseksi ja toisaalta

toteutukseltaan käytännössä mahdolliseksi. Vastausvaihtoehtoja oli neljä: ei lainkaan tarpeellinen, melko tarpeeton, melko tarpeellinen ja erittäin tarpeellinen. Tulosten tulkinnassa vastaukset on arvoltaan arvotettu pisteytyksellä yhdestä neljään niin, että ei lainkaan tarpeellinen on arvoltaan yksi ja erittäin tarpeellinen neljä. Tuloksissa hajonta jäi verrattain pieneksi, mikä tekee vastausten tulkinnan hankalaksi. Jotain osviittaa se kuitenkin palvelujen kysynnästä antanee.

Taulukko 3. Kuinka tarpeellisenä pidätte seuraavia palveluja Kurikan monipalveluautossa?

	Ei lainkaan tarpeellinen	Melko tarpeeton	Melko tarpeellinen	Erittäin tarpeellinen	KA
Tulostus / kopiointi	14	11	47	32	2,93
Ennakkoäänestys vaalien aikaan	16	16	44	27	2,80
Teemapäivät/ tapahtumat	11	22	50	20	2,77
Postipalvelut	20	15	49	18	2,64
Satutunnit	20	23	35	23	2,60
Tiedonhaun opetus	16	24	42	15	2,58
Langaton verkko	24	28	35	22	2,56
Verkkopalvelujen käytön opastus	18	23	46	11	2,51
Kelan palvelut	24	21	43	12	2,43
Terveydenhoitajan päivystys	28	29	31	12	2,27
Verenpaineen mittaust	32	28	33	7	2,15
Elokuvia/ teatterinäytöksiä	33	29	30	9	2,15
Apteekkipalvelut	38	28	23	12	2,09
Kotipalvelu	36	27	28	8	2,08
Apua veroilmoituksen täytössä	37	29	30	6	2,05

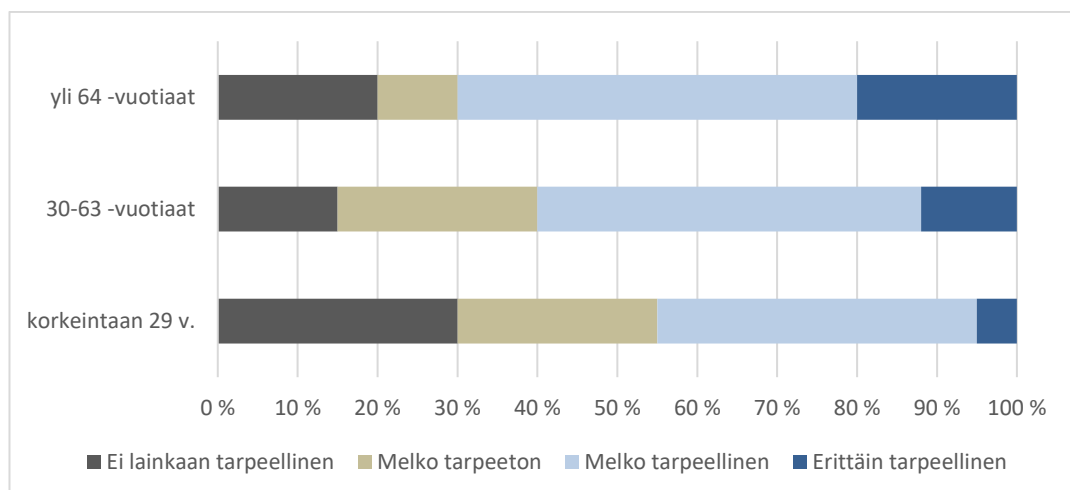
Taulukosta 3 voidaan tulkita, että eniten vastaajat toivoivat tulostus- ja kopiointimahdollisuutta monipalveluautoon. Tässä on kuitenkin huomionarvoista, että tätä palvelumuotoa pitivät enemmän tärkeänä ne, jotka eivät käyttäneet kirjastoautoja ensisijaisena asiointipisteensä. Ennakkoäänestysmahdollisuutta, teemapäiviä ja tapahtumia sekä postipalveluita pidettiin myös tarpeellisina. Satutunnit ja tiedonhaun ope-

tus arvotettiin niin ikään verrattain tarpeellisiksi palvelumuodoiksi. Vähiten tarpeelliseksi puolestaan miellettiin apu veroilmoituksen täytössä, kotipalvelu, verenpaineen mittaaminen sekä elokuva- ja teatterinäytökset. Ääripäitä tarkasteltaessa useimmiten “ei lainkaan tarpeellinen”-kohta valittiin apteekkipalvelujen kohdalla (38 valintaa) ja eniten “erittäin tarpeellinen”-valintoja saatiin tulostus- ja kopiointipalvelun kohdalla (32 valintaa). Alle 2,5 keskiarvoon taulukossa jäi yhteensä seitsemän palvelua ja yli 2,5 keskiarvon sai 8 vaihtoehtoa.

5.4 Palvelutoiveiden erot ja yhtäläisyydet ikäryhmittäin ja sukupuolittain

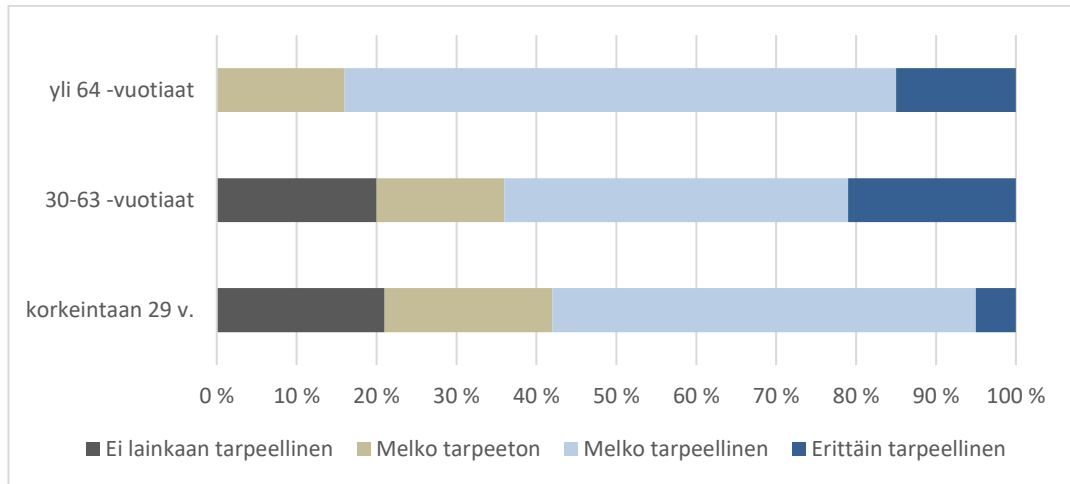
Tarkasteltaessa vastaajia ikäryhmittäin, voidaan havainnoida tarkemmin eri elämäntilanteessa olevien ihmisten palveluntarpeita. Jaoin ikäryhmät kyselyvaihtoehtoa laajempiin ryhmiin. Nuoria edustavat korkeintaan 29-vuotiaat, aikuisia 30-63-vuotiaat ja varttuneita yli 64-vuotiaat. Suurimmassa osassa palveluehdotuksia tarpeellisuuspainotukset olivat samankaltaisia, mutta prosenttiosuuksissa voidaan kuitenkin nähdä osin selkeitäkin eroja ikäryhmien välillä.

Verkkopalvelujen käytön opastusta toivoivat eniten varttuneemmat ihmiset. 70 % vähintään 63-vuotiaista koki tämän palvelumuodon vähintään melko tarpeellisena, kun korkeintaan 29-vuotiaissa vastaava prosenttiosuus oli 45. (ks. kuvio 7.)

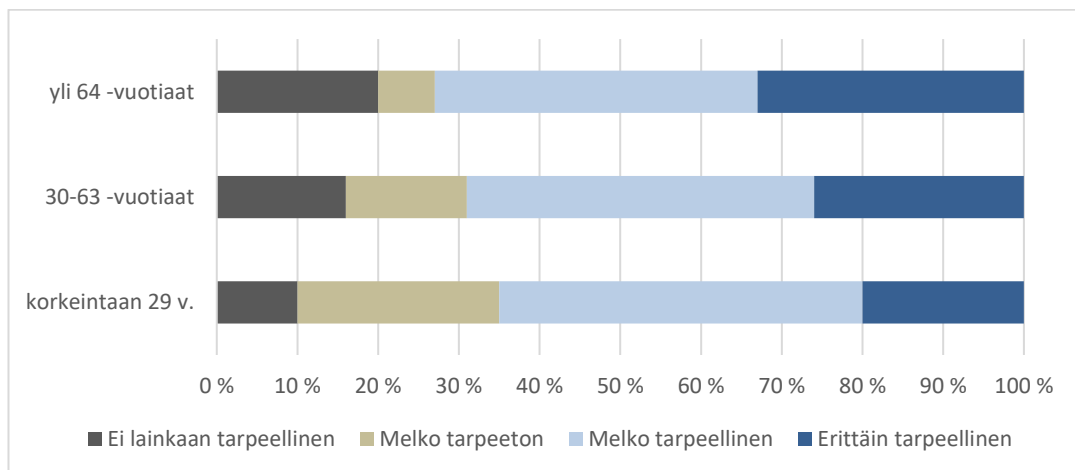
Kuvio 7. Verkkopalvelujen käytön opastuksen tarpeellisuus kirjastoautossa.

Postipalvelut varttuneemmat kokivat niin ikään selkeästi tärkeämmiksi verrattuna muihin ikäryhmiin. 84 % yli 64-vuotiaista koki ne vähintään melko tarpeellisina ja nuorista 58 %. (Kuvio 8.)

Kuvio 8. Vastaajien arvio postipalvelujen tarpeellisuudesta kirjastoautossa.

Ennakoäänestystä vaalien aikaan vähintään melko tarpeelliseksi arvioi 73 % varttuneista ja nuoristakin 65 %. Varttuneista lähes viidennes arvioi kelan palvelut monipalveluautossa erittäin tärkeäksi ja nuorista vain 5 %. (Kuvio 9.)

Kuvio 9. Kirjastoauton tarpeellisuus ennakoäänestyspaikkana.

Nuoret puolestaan arvottivat tulostus- ja kopiointipalvelut kaikkein tarpeellisimmaksi annetuista vaihtoehdoista. Jopa 81 % korkeintaan 29-vuotiaista piti tätä palvelua vähintään melko tarpeellisena. Muistakin ikäryhmistä yli kaksi kolmasosaa arvioivat

sen melko tarpeelliseksi. Tuloksesta voidaan päätellä, että printtipalveluilla on edelleen tärkeä osa kirjastoauton palveluvalikoimassa. Kotipalvelun tarpeellisuus arvioitiin korkeammaksi nuorten vastauksissa. Puolet korkeintaan 29-vuotiaista piti kotipalveluiden liittämistä monipalveluautoon melko tarpeellisena. Varttuneiden vastaava osuus oli hieman pienempi. Elokuva- ja teatterinäytöksiä nuorista halusi puolet. Vanhemmissa ikäryhmissä tämä nähtiin hieman vähemmän tarpeellisena. Terveystieteiden päivystyksen näki vähintään melko tarpeellisena puolet nuorista vastaajista ja aikuisista sekä varttuneista reilut kaksi kolmasosaa. 20-63-vuotiaiden vastauksissa muita ikäryhmiä tarpeellisemmaksi arvioitiin tiedonhaun opetus. Tätä piti vähintään melko tärkeänä 66 % ko. ikäryhmän vastaajista, varttuneista puolet ja nuorista vajaa 40 %.

Kyselyyn vastasi 86 naista ja 27 miestä. Miesten vähäisestä vastaajaluvusta johtuen tulee sukupuolittain jaettuun vastausvertailuun suhtautua kriittisesti. Miesvastaajista puuttuu etenkin nuoret vastaajat lähes kokonaan, joten tämäkin vaikuttanee tuloksiin. Vertailin ryhmien palvelutoiveiden tarpeellisuuspainotuksia kuitenkin lyhyesti saadakseni suuntaa-antavia arvioita. Valtaosassa palvelutoiveita tarpeellisuusarvioinnit ovat melko samansuuntaisia naisten ja miesten välillä. Joitain eroja on kuitenkin nähtävissä. Apteekkipalveluja piti vähintään melko tarpeellisena 50 % miesvastaajista ja 30 % naisvastaajista. Langatonta verkkoa puolestaan piti vähintään melko tärkeänä 63 % naisvastaajista ja vain 38 % miesvastaajista. Satutunnit naisvastaajat arvoivat miehiä selkeästi tärkeämmiksi. Naisista yli neljännes piti satutunteja erittäin tarpeellisena ja miesvastaajista vain 9 %. Miesvastaajat kokivat verkkopalvelujen käytön opastuksen jonkin verran tarpeellisemmaksi kuin naiset. Muiden palveluiden osalta painotukset eivät ole tilastollisesti merkitseviä.

6 ANALYYSI JA POHDINTA

Tämän kyselytutkimuksen tarkoitus oli kartoittaa, mitä palveluja kurikkalaiset ja Kurikan kirjaston käyttäjät toivoisivat monipalveluautoon. Tutkimukseen kertyi 113 vastausta, mitä voidaan pitää kohtalaisena määränä. Epätasaisen otoksen - erityisesti ikäryhmittäin ja sukupuolittain tarkasteltuna, vuoksi tuloksiin tulee suhtautua kriittisesti. Suuntaviivoja Kurikan monipalveluautoa suunniteltaessa siitä voitaneen kuitenkin tehdä.

Kyselyn toteutukseen liittyi haasteita. Kyselyn piti olla riittävän laaja, muttei kuitenkaan pitkä. Asiakaskyselyt kerryttävät vastauksia niukasti, mikäli vastaaminen on liian työlästä ja vie paljon aikaa. (Kananen 2015.) Niinpä oli punnittava tarkkaan, mitä kannattaa kysyä, jotta aineistosta saadaan validi. Lisäksi kysymysten kirjalliseen muotoiluun piti kiinnittää huomiota, koska potentiaaliset vastaajat edustivat hyvin erilaisia viiteryhmiä ja oli vaikea arvioida ymmärtävätkö he asetetut kysymykset samoin. (Kananen 2015.) Monipalveluauton palveluvaihtoehtoja mietittäessä vaihtoehtoja löytyy lähes rajattomasti. Siksi oli punnittava tarkoin, mitkä palvelut kannattaa nostaa vastausvaihtoihin. Osa kysymyksen *15. Mitä palveluja toivoisit monipalveluautoon?* vaihtoehtoista ilmaistiin melko suurpiirteisesti, jotta ei rajattaisi liiaksi vastaajan käsitystä ko. palvelusta, esimerkiksi teemapäivät/ tapahtumat. Tähän liittyy riski, ettei saada riittävää tietoa minkälaisia teemapäiviä tai tapahtumia vastaajat haluavat tai eivät halua. Mainittu palveluvaihtoehto myös tarkoittaa osittain samaa, kuin jotkin muut annetuista vaihtoehtoista, kuten palvelu *satutunnit*.

Vastauksia kerryttivät eniten naiset. Tulos on sikäli odotettu, että naiset ovat yleensäkin kyselyiden suurin vastaajaryhmä. Naiset myös käyttävät kirjastoa miehiä ahkerammin, joten he myös tavoittivat kyselyn todennäköisemmin. (Seppänen 2018.) Kyselyyn vastasi vähiten ryhmät, jotka myös hyödyntävät kirjastopalveluja verrattain vähän, eli nuoret miehet. (Serola & Vakkari 2011.) Kirjasto kamppailee ihmisten ajasta lukemattomien muiden vapaa-ajanviettopöytäjen kanssa, joten olisi merkittävä kuulla myös potentiaalisten käyttäjien, eli kirjastoa ei-käyttävien mielipiteitä palvelumahdollisuuksia kartoitettaessa. Nämä käyttäjät olisivat ehkä saaneet äänensä paremmin kuuluviin, mikäli kysely olisi ollut saatavilla muissa alueen julkisissa tiloissa.

Pienet lapset jäävät myös kuulematta, koska kyselyyn vastaaminen edellytti lukutaitoa. Tämän vastaajaryhmän palvelutarpeet tullevat kuitenkin ainakin osittain huomioiduksi pienten lasten vanhempien vastauksissa.

Kyselyn tulokset osoittavat, että Kurikan kirjaston käyttäjistä merkittävät osa käyttää asiointikirjastonaan kirjastoautoja. Kirjastoautossa asioivien käyntiuseus ja lainausaktiivisuus on suurempi kuin kivijalkakirjaston asiakkailta. Tästä voidaan päätellä, että kirjastoautopalveluilla on merkittävä rooli Kurikan kirjastolle. Tulosten perusteella kirjastoautopalveluja hyödyntävät eniten ne, joilla ei ole kivijalkakirjastoa lähellä. Ikäryhmistä vanhuksat ja lapset ovat käyttäjäryhminä suurimmat, tämä on tärkeä pitää mielessä monipalveluvaihtoehtoja suunniteltaessa.

Vastaajat eivät tehneet suuria eroja monipalvelullisten vaihtoehtojen tarpeellisuuden arvioinneissa. Pilkottaessa vastauksia eri viiteryhmiin, niistä saatettiin hieman tarkemmin tehdä tulkintaa siitä, mitkä viiteryhmit pitävät yksittäistä palveluvaihtoehtoa tarpeellisena. Tulostus- ja kopiointi oli asteikon keskiarvovertailussa tarpeellisin palvelu, mutta se oli vähemmän tarpeellinen niiden mielestä, jotka käyttivät ensisijaisesti kirjastoautopalveluja. Ennakoäänestysmahdollisuus oli toiseksi merkittävin. Palvelua on käytetty onnistuneesti muun muassa litin monipalveluautossa, joten sen toteutusmahdollisuuksiin voisi olla hedelmällistä Kurikassakin perehtyä. Teemapäiviä- ja tapahtumia pidettiin kolmanneksi tarpeellisimpana, tätä mieltä olivat etenkin lapset ja vanhuksat, eli samat ikäryhmät, jotka myös eniten käyttävät Kurikan kirjastoautoja. Tapahtumasunnittelussa olisikin johdonmukaista keskittyä etenkin näihin kohderyhmiin. Satutunnit liittyvät tähän ja niitä pidettiin viidenneksi tarpeellisimpana annetuista vaihtoehtoista. Verkkopalvelujen käytön opastus arvoitettiin neljänneksi tärkeimmäksi ja tätä mieltä olivat etenkin iäkkäämmät käyttäjät. Kirjastoauton käyttäjät katsoivat myös käyttävänsä eniten tietopalvelua. Monista avoimista vastauksista huokui, että kirjastoauton kuljettajia pidettiin miellyttävinä persoonina, joten heidän ammattitaitoaan ja helppoa lähestyttävyyttä olisi mahdollista hyödyntää jatkossakin kirjastoautopalvelujen pedagogista puolta mietittäessä.

Postipalveluja pidettiin verrattain tarpeellisena. Niitä on jo tarjottu maamme kirjastoautoissa muuallakin. Autoista myydään postimerkkejä ja ne kuljettavat postikirjeitä edelleen Postin toimitettavaksi. Kurikan kirjasto voi yhdessä Postin kanssa pohtia, minkälainen yhteistyö heille voisi olla mielekäästä. Postipalveluja lukuun ottamatta

sidosryhmien kanssa toteutettavia palveluja ei nähty erityisen tarpeellisina. Nämä palvelut ovat usein myös kalliimpia toteuttaa, joten niiden mukaan liittämässä on tarpeen käyttää erityistä harkintaa. Toimivia esimerkkejä toki löytyy Suomestakin paljon ja sikäli näiden voidaan katsoa olevan elimellinen osa modernin monipalveluauton palvelukokonaisuutta. Osasyys siihen, ettei sidosryhmien kanssa toteutettavia palveluita nähty kovin tarpeellisena kyselyssä voi olla, ettei niitä olla totuttu pitämään osana kirjastoautopalvelujen toimintaa tai niiden jopa pelätään syrjäyttävän kirjastoautojen ydinpalvelut. Tätä henkii esimerkiksi osa avointen kysymysten vastauksista:

Kirjastoauto palvelee hyvin. Älkää tehkö siitä tilkkutäkkiä missä on vähän kaikkea.

Toisaalta on ristiriitaista lisätä palveluja ja sitten visioida tulevaisuutta yhden kirjastoauton varassa. Mielestäni tulisi harkita kattavia lisäpalveluita, jotka takaisivat kirjastoautojen tulevaisuuden, mutta kuitenkin kirjastopalvelut olisivat etusijalla.

Miten kirjastoautonkuljettaja ehtisi hoitaa muita tehtäviä lainaustoiminnan ohessa vai tulisiko työntekijöitä lisää?

Onkin syytä pitää mielessä, että suuri osa kirjastoautojen käyttäjistä on pääpiirteittäin tyytyväinen kirjastoautojen palveluihin nykyisellään. Käyttäjät toivovat monipalvelullisuutta, mutta pitävät tärkeänä, että ydinpalvelujen laatu säilyy.

Kirjastopalvelut ovat kokeneet murroksen viime vuosikymmeninä ja kirjastoissa järjestetään yhä enemmän tapahtumia ja niiden tarjoamat palvelut ovat monipuolistuneet merkittävästi. Kurikan kirjasto oli yleisön suosikki Kuntaliiton järjestämässä Vuoden 2019 kirjastokunta-kilpailussa. (Kuntaliitto 2019.) Tämäkin osoittaa, että Kurikka on seurannut aikaansa ja pystynyt tarjoamaan onnistuneet kirjastopalvelut kuntalaisilleen. Tutkimuksen teoriaosuudessa viitattiin jo lain vaateeseen tarjota kansalaisille yhtäläiset mahdollisuudet sivistykseen ja kulttuuriin, jonka toteutumisessa kirjastoautoilla on merkittävä rooli. Tämä on nähdäkseni se ydin, joka tulee pitää mielessä myös uuden monipalveluauton kokonaisuutta suunniteltaessa. Kurikka on pinta-alaltaan suuri ja monet sen asukkaista asuvat etäällä lähimmästä kivijalkakirjastosta. Toimivalla monipalveluautolla pystytään takaamaan, että kaikki

Kurikan kirjaston käyttäjät pääsevät nauttimaan laadukkaista ja monipuolistuvista virkistys- ja sivistyspalveluista myös tulevina vuosina.

LÄHTEET

- Aluehallintovirasto. 8.3.2017. Kirjastorakentaminen ja kirjastoautot. [Verkkosivusto] [Viitattu: 11.11.2019] Saatavana: <https://www.avi.fi/web/avi/kirjastorakentamisen-ja-kirjastoautot>
- Heikkilä, T. 2014. Tilastollinen tutkimus. 9. uud. p. [Helsinki]: Edita Publishing Oy.
- Hirsjärvi S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2013. Tutki ja kirjoita. 18. painos. Helsinki: Tammi.
- International Federation of Library Association and Institutions. 2010. IFLA Professional report No. 123. Mobile Library Guidelines. [Verkkajulkaisu] [Viitattu 10.11.2019]
- Kaakkuri-Knuuttila, M & Heinlahti, K. 2006. Mitä on tutkimus? Argumentaatio ja tieteenfilosofia. Helsinki: Gaudeamus.
- Kananen, J. 2015. Opinnäytetyön kirjoittajan opas: Näin kirjoitan opinnäytetyön tai pro gradun alusta loppuun. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja –sarja.
- Kemijärven kaupunki. [Verkkosivusto] [Viitattu 11.11.2019] Saatavana: https://www.kemijarvi.fi/fi/asukkaalle/hyvinvointipalvelut/kulttuuri_ja_vapaa-ajanpalvelut/kirjasto/kirjastoauto_kylaluuta/
- Kuntaliitto. 2019. Vuoden kirjastokunta –kilpailun voittaja on Helsinki, Kurikasta yleisön suosikki. [Verkkosivusto] [Viitattu 21.11.2019] Saatavana: <https://www.kuntaliitto.fi/tiedotteet/2019/vuoden-kirjastokunta-kilpailun-voittaja-helsinki-kurikasta-yleison-suosikki>
- Kuntien avainluvut. 2017. [Verkkosivusto] Tilastokeskus: Kuntien avainluvut: Kurikka. [Viitattu 3.11. 2018]. Saatavana: <https://www.stat.fi/tup/alue/kuntienavainluvut.html#?year=2017&active1=301>
- Kurikan kaupunki. [Verkkosivusto]. [Viitattu: 3.11.2018] Saatavana: <http://www.kurikka.fi/?lang=fi&id=9992>
- Kyöstiö, A. 2011. Kirjastoauto toiminnan 50 vuotta: Turun ykkösestä Konstaan. Helsinki: BTJ Finland Oy
- L 29.12.2016/1492. Laki yleisistä kirjastoista.

- Lerkkänen, M. Lukutaidon oppimisesta ja opettamisesta. [Verkkójulkaisu] [Viitattu: 11.11.2019] Saatavana: https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/192607_lukutaidon_oppimisesta_ja_opettamisesta.pdf
- Mäkinen, I. (toim.) 2009. Suomen yleisten kirjastojen historia. Helsinki: BTJ Finland.
- Paavola, K. Suomen kirjastoautot. [Verkkosivusto] [Viitattu: 10.11.2019] Saatavana: <https://bussikirjasto.fi/kirjastoautot/autohaku.php?Q=2016>
- Pelkonen, J. 4.1.2016. Porin uusi kirjastoauto on kaunis monitoimi-ihme. [Verkkolehdistäartikkeli] Yle. [Viitattu 10.11.2019] Saatavana: <https://yle.fi/uutiset/3-8570124>
- Porvoon sivistyslautakunta. SIVLK 13.12.2018 § 153. Kirjastoauton hankesuunnitelman hyväksyminen ja kilpailutuksen käynnistäminen. [Verkkójulkaisu] [Viitattu 11.11.2019] Saatavana: <http://porvoo01.oncloudos.com/koukous/201810806-12.PDF>
- Seppänen, A. 2018. ”Sinne vain on niin mukava mennä” Yleisten kirjastojen asiakaskyselyn tulokset 2018. 47/2018 Aluehallintoviraston julkaisuja. [Verkkójulkaisu] [Viitattu 11.11.2019] Saatavana: <http://www.avi.fi/documents/10191/10616116/Julkaistu-47-ESAVI-yleiset-kirjastot-ak-2018.pdf>
- Serola, S. & Vakkari, P. 2011. Yleinen kirjasto kuntalaisten toimissa. Tutkimus kirjastojen hyödyistä kuntalaisten arkielämässä. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2011:21. [Verkkójulkaisu] [Viitattu 11.11.2019] Saatavana: <https://www.kirjastot.fi/sites/default/files/content/OKM21.pdf>
- Silander, J. 5.11.2018. Taustatietoja Kurikan kirjastoautoista. [Henkilökohtainen sähköpostiviesti]. [Viitattu 5.11.2018].
- Suomen kirjastoseura. 30.9.2013. Kirjastoauton tekniset laatusuositukset. [Verkkójulkaisu] [Viitattu 10.11.2019] Saatavana: http://suomenkirjastoseura.fi/files/Tyoryhmat/autoryhma/Kirjastoautojen_laatusuositus_30%209%202013.pdf
- Suomen yleisten kirjastojen tilastot. Koko maa: kirjastoautot. 2000-2018. [Verkkosivusto] Kirjastot.fi [Viitattu 10.11.2019]. Saatavana: <https://tilastot.kirjastot.fi/?orgs=1&years=2000%2C2001%2C2002%2C2003%2C2004%2C2005%2C2006%2C2007%2C2008%2C2009%2C2010%2C2011%2C2012%2C2013%2C2014%2C2015%2C2016%2C2017%2C2018&stats=76#results>
- Suomen yleisten kirjastojen tilastot. Kurikka. 2009-2018. [Verkkosivusto] Kirjastot.fi [Viitattu 11.11.2019]. Saatavana: <https://tilastot.kirjastot.fi/?orgs=122&years=2000%2C2001%2C2002%2C2003%2C2004%2C2009%2C2010%2C2011%2C2012%2C2013%2C2014%2C2015%2C2016%2C2017%2C2018#results>

Urpunen, J. 19.5.2019. Hiisi vieköön mikä toimisto – iittiläinen Jouko Koivunen ajaa kulkupelillä, josta moni kaupunki on kateellinen. [Vekkolehtiartikkeli] Etelä-Suomen Sanomat. [Viitattu 10.11.2019] Saatavana: <https://www.ess.fi/uutiset/kotimaa/art2541533>

Vilka, H. 2007. Tutki ja mittaa. Määrällisen tutkimuksen perusteet. Jyväskylä: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Yleisten kirjastojen hankerekisteri. 2015. Yhyres hyvä tuloo – Kurikan ja Jalasjärven kirjastojen yhdistyminen. [Verkkosivusto.] [Viitattu: 10.11.2019.] Saatavana: <https://hankkeet.kirjastot.fi/hanke/yhyres-hyv%C3%A4-tuloo-ja-lasi%C3%A4rven-ja-kurikan-kirjastojen-yhdistyminen>

LIITTEET

Liite 1. Kyselylomake

14. Mitä palveluja toivoisitte uuteen monipalveluautoon perinteisten kirjastoautopalvelujen lisäksi? Arvioikaa palvelujen tärkeyttä

(Rastitkaa asteikolta kohta, joka kuvaa palvelun tärkeyttä mielestänne parhaiten)

	Ei lainkaan tarpeellinen	Melko tarpeeton	Melko tarpeellinen	Erittäin tarpeellinen	
1. Verkkopalvelujen käytön opastus	☐	☐	☐	☐	-
2. Teemapäivät / tapahtumat	☐	☐	☐	☐	-
3. Tiedonhaun opetus	☐	☐	☐	☐	-
4. Ennakkoäänestys vaalien aikaan	☐	☐	☐	☐	-
5. Kelan palvelut	☐	☐	☐	☐	-
6. Apteekkipalvelut	☐	☐	☐	☐	-
7. Verenpaineen mittaus	☐	☐	☐	☐	-
8. Terveystieteiden päivystys	☐	☐	☐	☐	-
9. Tulostus / kopiointi	☐	☐	☐	☐	-
10. Langaton verkko	☐	☐	☐	☐	-
11. Apua veroilmoituksen täytössä	☐	☐	☐	☐	-
12. Kotipalvelu	☐	☐	☐	☐	-
13. Postipalvelut	☐	☐	☐	☐	-
14. Elokuva / teatterinäytöksiä	☐	☐	☐	☐	-
15. Satutunnit	☐	☐	☐	☐	-

15. Tuleeko teille edellisten palvelujen lisäksi mieleen joku muu palvelu, jota kirjastoauto voisi tarjota? Voitte halutessanne ehdottaa sitä alla olevaan tekstiruutuun.

(Tähän kysymykseen ei ole pakko vastata)

16. Vapaa sana. Voitte vielä halutessanne kommentoida tai antaa palautetta Kurikan kirjastoautotoiminnasta.

17. Mikäli haluatte osallistua elokuvalippujen arvontaan (3 kpl), jättäkää yhteystietonne. Yhteystietoja käytetään ainoastaan arvonnassa. Arvonnan voittajille ilmoitetaan henkilökohtaisesti. Mikäli ette halua osallistua arvontaan, jättäkää kohta täyttämättä.

Etunimi
Sukunimi
Puhelin
Osoite
Postinumero

Kiitos vaivannäöstänne ja aurinkoista kesää! ☺

